

Inventariserend archeologisch veldonderzoek d.m.v. boringen

Molenstraat 71 te Goor

Opdrachtgever

Innové Vastgoedontwikkeling
Postbus 328
7570 AH OLDENZAAL

Projectnummer

SyntheGra Archeologie Rapport 175235

Kenmerk

HLE/UIT/SAZ/175235

Autorisatie

Redactie:

drs. B. Klooster

Eindredactie/kwaliteitscontrole:

drs. E.E.A. van der Kuijl

paraaf

paraaf

datum

3 november 2005

datum

4 november 2005

SyntheGra Archeologie bv, Ambachtsweg 10, NL-7021 BT ZELHEM
Postadres: Postbus 4, NL-6997 ZG HOOG-KEPPEL
Telefoon +31 (0)314 62 77 08, Fax +31 (0)314 62 77 26, Internet: www.synthegra.com
Bankrelatie F. van Lanschot Bankiers Nijmegen, nr. 22.59.31.451, BTW nr. NL809760538B01, HR 09119698
SyntheGra Archeologie bv is een werkmatschappij van de Verhoeve Groep bv
Vestigingen te Dordrecht, Hummelo, Jirnsum, Weert en Zelhem

Project : Inventariserend archeologisch veldonderzoek d.m.v. boringen , Molenstraat 71 te
Goor
Kenmerk : HLE/UIT/SAZ/175235

Colofon

Opdrachtgever: Innové Vastgoedontwikkeling te OLDENZAAL
Project: Molenstraat 71 te Goor
Projectnummer: 175235
Titel: Inventariserend archeologisch veldonderzoek d.m.v. boringen
Datum: 4 november 2005
Redactie: drs. B. Klooster
Met bijdragen van: A.A.G. Emaus, drs. J.H.F. Leuvering
Tekenaar: Ing. F. van der Hoeven
Eindredactie: drs. E.E.A. van der Kuijl
Druk: Synthegra Archeologie bv, Zelhem
ISSN: 1574-0838

Synthegra Archeologie bv

Postadres: Postbus 4, NL-6997 ZG HOOG-KEPPEL
Telefoon +31 (0)314 62 77 08, Fax +31 (0)314 62 77 26, Internet: www.synthegra.com

© Synthegra Archeologie bv, 2005

De rechten van intellectueel eigendom verblijven te allen tijde bij Synthegra Archeologie bv.

Project : Inventariserend archeologisch veldonderzoek d.m.v. boringen , Molenstraat 71 te
Goor
Kenmerk : HLE/UIT/SAZ/175235

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	Inleiding en onderzoekskader	4
1.2	Onderzoeksdooel en vraagstellingen	5
1.3	Leeswijzer	5
2	Landschapsgenese	6
2.1	Inleiding	6
2.2	Geologische en geomorfologische ontwikkeling	6
2.3	Bodem	7
3	Bewoningsgeschiedenis van de onderzoekslocatie	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Archismeldingen rondom de onderzoekslocatie	9
3.3	De onderzoekslocatie op historisch kaartmateriaal	10
3.4	Conclusie	12
4	Verwachtingsmodel en boorprogramma	13
4.1	Verwachtingsmodel	13
4.2	Boorprogramma	13
5	Resultaten van het veldwerk	14
5.1	Oppervlaktekartering	14
5.2	Booronderzoek	14
6	Conclusie	16
7	Selectieadvies	17
8	Selectiebesluit	17
	Literatuur	18
	Administratieve gegevens	19

Bijlagen:

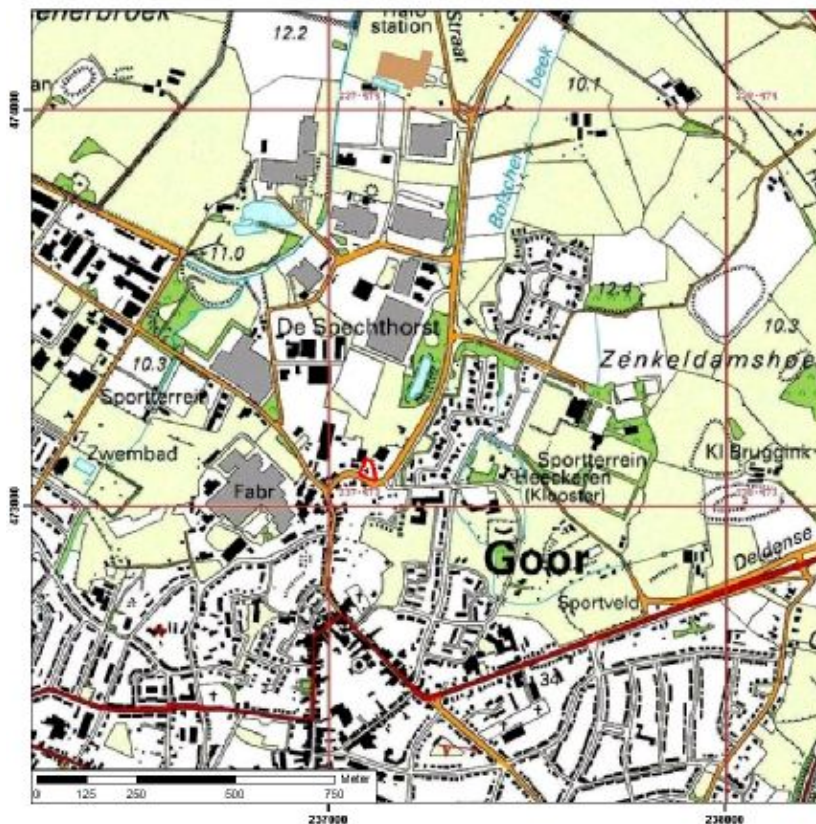
1. Detailkaart van de onderzoekslocatie met boorpunten
2. Boorprofielen
3. Combinatiekaart IKAW, AMK en ARCHIS-waarnemingen
4. Geologische perioden en lijst met gebruikte afkortingen

Afbeelding voorblad: de onderzoeklocatie circa 1825

1 Inleiding

1.1 Inleiding en onderzoekskader

Op 21 oktober 2005 werd in opdracht van Innové Vastgoedontwikkeling door SyntheGra Archeologie bv een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) uitgevoerd op een terrein gelegen aan de Molenstraat 71 te Goor in de gemeente Hof van Twente (zie afbeelding 1). De te onderzoeken locatie heeft een totale oppervlakte van circa 1.200 m². De aanleiding tot het onderzoek wordt gevormd door het voornemen om op de locatie bodemversturende activiteiten uit te voeren. De locatie is bestemd voor nieuwbouw van woningen. Het uitgevoerde onderzoek bestaat uit een bureaustudie en een booronderzoek.

Afbeelding 1: Ligging van de onderzoekslocatie op de topografische kaart.¹

Op basis van diverse rijks- en provinciale regelingen, met name het Verdrag van Malta, Nota Belvédère en de Leidraad Provinciaal Omgevingsbeleid, dient een inventarisatie van de archeologische waarden in het gebied gemaakt te worden. Het geplande grondverzet kan een bedreiging vormen voor de mogelijk aanwezige archeologische waarden in het plangebied. Het bevoegd gezag, de provinciaal archeoloog van Overijssel, zal de resultaten van het onderzoek toetsen. De resultaten van het onderzoek vervolgens in de planvorming betrokken dienen te worden. Het onderzoek en de adviezen hebben betrekking op de Prehistorie tot en met de Nieuwe Tijd. Het onderzoek is afgestemd op het toekomstige grondverzet en de daarmee samenhangende versterking van het landschap en het bodemarchief.

¹ Meer administratieve gegevens vindt u op pagina 19 van dit rapport.

1.2 Onderzoeksdoel en vraagstellingen

Het doel van het Inventariserend Veldonderzoek is inzicht te verkrijgen in de archeologische waarden in het plangebied.² De volgende vragen dienen, op basis van het Programma van Eisen, te worden beantwoord:

- Zijn er archeologische vindplaatsen in het plangebied aanwezig?
- Zo ja, wat is de omvang, aard en datering van aangetroffen archeologische vindplaatsen?
- Zo ja, wat is de fysieke kwaliteit van de aangetroffen vindplaatsen?
- Zo ja, wat is de inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen vindplaatsen?
- Op welke diepte liggen de aangetroffen archeologische resten?
- Wat is de bodemopbouw en gaafheid van het bodemprofiel?
- In hoeverre is de bodem reeds aangetast door (sub)recente graafwerkzaamheden en/of bodemverontreiniging?

1.3 Leeswijzer

Dit rapport is opgebouwd uit verschillende onderdelen. In de volgende twee hoofdstukken wordt beschreven hoe het landschap is gevormd (hoofdstuk 2) en wat voor gevolgen dat voor de bewoningsgeschiedenis van de onderzoekslocatie en haar directe omgeving heeft gehad (hoofdstuk 3). In het hoofdstuk bewoningsgeschiedenis wordt een korte uiteenzetting gegeven over de historische ontwikkelingen die op de onderzoekslocatie hebben plaatsgevonden.

Op basis van de resultaten van het vooronderzoek is in hoofdstuk 4 een archeologisch verwachtingsmodel (hypothese) opgesteld met daarbij een definitief boorprogramma op basis waarvan het veldwerk is uitgevoerd. De schriftelijke neerslag van het bureauonderzoek is te vinden in hoofdstukken 2 tot en met 4 en voldoen aan de richtlijnen zoals die in de KNA 2.2 zijn opgesteld.

In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het booronderzoek besproken. Het booronderzoek kan uitsluitend geven over de archeologische en geo(morfo)logische verwachtingswaarde van het gebied, zoals die op basis van het bureauonderzoek is opgesteld. Het veldonderzoek dient dus ter toetsing van de resultaten van het bureauonderzoek. In hoofdstuk 6 worden de onderzoeksvragen van het inventariserende veldonderzoek beantwoord en wordt de archeologische verwachtingswaarde gehandhaafd of zonodig bijgesteld. In hoofdstuk 7 volgt tenslotte een aanbeveling aan het bevoegd gezag. Hierin wordt vermeld of een locatie kan worden vrijgegeven, of dat een archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk wordt geacht. Een vervolgonderzoek kan noodzakelijk zijn om uitsluitend te geven over de vraag of er gestreefd moet worden naar behoud (en bescherming) van de in het plangebied aangetroffen archeologische waarden.

² Nieuwenhuis 2005.

2 Landschapsgenese

2.1 Inleiding

Er wordt een sterke relatie tussen de ontstaansgeschiedenis van het landschap en de archeologische verwachting van een gebied verondersteld. Daarom is het belangrijk om de genese van een landschap goed te bestuderen. De geologische ontwikkeling ligt ten grondslag aan de geomorfologie en bodem. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de geologische, geomorfologische en bodemkundige ontwikkelingen op de onderzoekslocatie. Voor de geologische en geomorfologische beschrijving is gebruik gemaakt van de nieuwe Nomenclator van de Ondiepe Ondergrond.³

2.2 Geologische en geomorfologische ontwikkeling

De huidige vorm van het Nederlandse landschap is grotendeels gevormd gedurende de laatste 200.000 jaar. In deze paragraaf worden de facetten van deze ontstaansgeschiedenis, die van belang zijn voor de onderzoekslocatie per geologisch tijdvak beschreven.

Pleistoceen: Saalien (200.000 – 130.000 BP)

Tijdens de laatste ijstijd breidde een landijskap zich vanuit Scandinavië naar het zuiden toe uit, totdat het ijsfront gedurende de maximale ijsuitbreiding zich op de lijn Haarlem – Nijmegen bevond. Deze ijsuitbreiding heeft een zeer grote invloed gehad op het reliëf in Nederland. Het zich uitbreidende ijs heeft grote hoeveelheden sediment voor zich uit geschoven en opgestuwd. Op deze wijze zijn onder andere de stuwwallen van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug gevormd.⁴ Direct ten westen van Goor ligt ook een stuwwalrest (afbeelding 2), de Herikerberg, al is deze veel kleiner dan bovengenoemde stuwwallen. Direct ten oosten van de stuwwal ligt een kameterras (5E3 in afbeelding 2). Deze is ontstaan door de riviertjes die langs de gletsjer stromen. Een gletsjer heeft een bol oppervlak, zodat smeltwater aan weerszijden langs de gletsjer wegstroomt.⁵ Het materiaal dat deze riviertjes afzetten, voornamelijk zand en grind, kan een kameterras vormen. Deze afzettingen behoren tot het Laagpakket van Schaarsbergen, welke onderdeel uitmaakt van de Formatie van Drente.

³ De Mulder *et al.* 2003.

⁴ Berendsen 1996.

⁵ Bron: www.natuurinformatie.nl.

Project : Inventariserend archeologisch veldonderzoek d.m.v. boringen , Molenstraat 71 te Goor
Kenmerk : HLE/UIT/SAZ/175235

Afbeelding 2: geomorfologische kaart van de omgeving van Goor.

Pleistoceen: Weichselien (120.000 – 10.000 BP)

Na het Eemien, een relatief korte, warme periode, brak de laatste ijstijd aan en werd het klimaat in Nederland weer kouder. Vanuit het noorden breidde een landschap zich weer uit naar het zuiden, maar het landschap bereikte Nederland niet. Het aangroeien van het landschap had wel een sterke zeespiegeldaling tot gevolg, waardoor de Noordzee droog kwam te liggen. Hierdoor heersten er in Nederland continentale, periglaciaire omstandigheden. Dit betekent dat het zeer koud en droog was. De vegetatie, die zich in het Eemien had kunnen herstellen, verdween vrijwel geheel. Er ontstond een poolwoestijn in Nederland.⁶ Onder deze omstandigheden zijn er vanuit de droog liggende Noordzee en de droge delen van de rivierbeddingen door overwegend uit het noordwesten tot zuidwesten waaiende winden grote hoeveelheden zand landinwaarts verplaatst. Op deze manier is er in een groot deel van Nederland een laag dekzand afgezet. Dit dekzand heeft de geologische naam Laagpakket van Wierden en behoort tot de Formatie van Bortel. In de omgeving van Goor ligt het dekzand aan of vlak onder het oppervlak. Ook op de onderzoekslocatie is dit het geval.

Holocene (10.000 BP – heden)

In deze regio beslaan de Holocene afzettingen slechts een kleine oppervlakte. Het betreft met name beekafzettingen en stuifzanden.⁷ In de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn dergelijke beekafzettingen aanwezig, die behoren tot het systeem van de Boven Regge. Deze afzettingen bestaan hoofdzakelijk uit zand, maar er komen ook klei- en veeninschakelingen voor. Dit is het Laagpakket van Singraven, welke deel uitmaakt van de Formatie van Bortel.

2.3 Bodem

Afbeelding 3 toont de bodemtypen die in de directe omgeving van de onderzoekslocatie aan te treffen zijn. Hoewel de locatie zelf in de bebouwde kom ligt en daarom niet is gekarteerd, geeft dit een goede indicatie van het bodemtype dat op de locatie verwacht kan worden. De codes op de kaart worden verklaard in tabel 1.

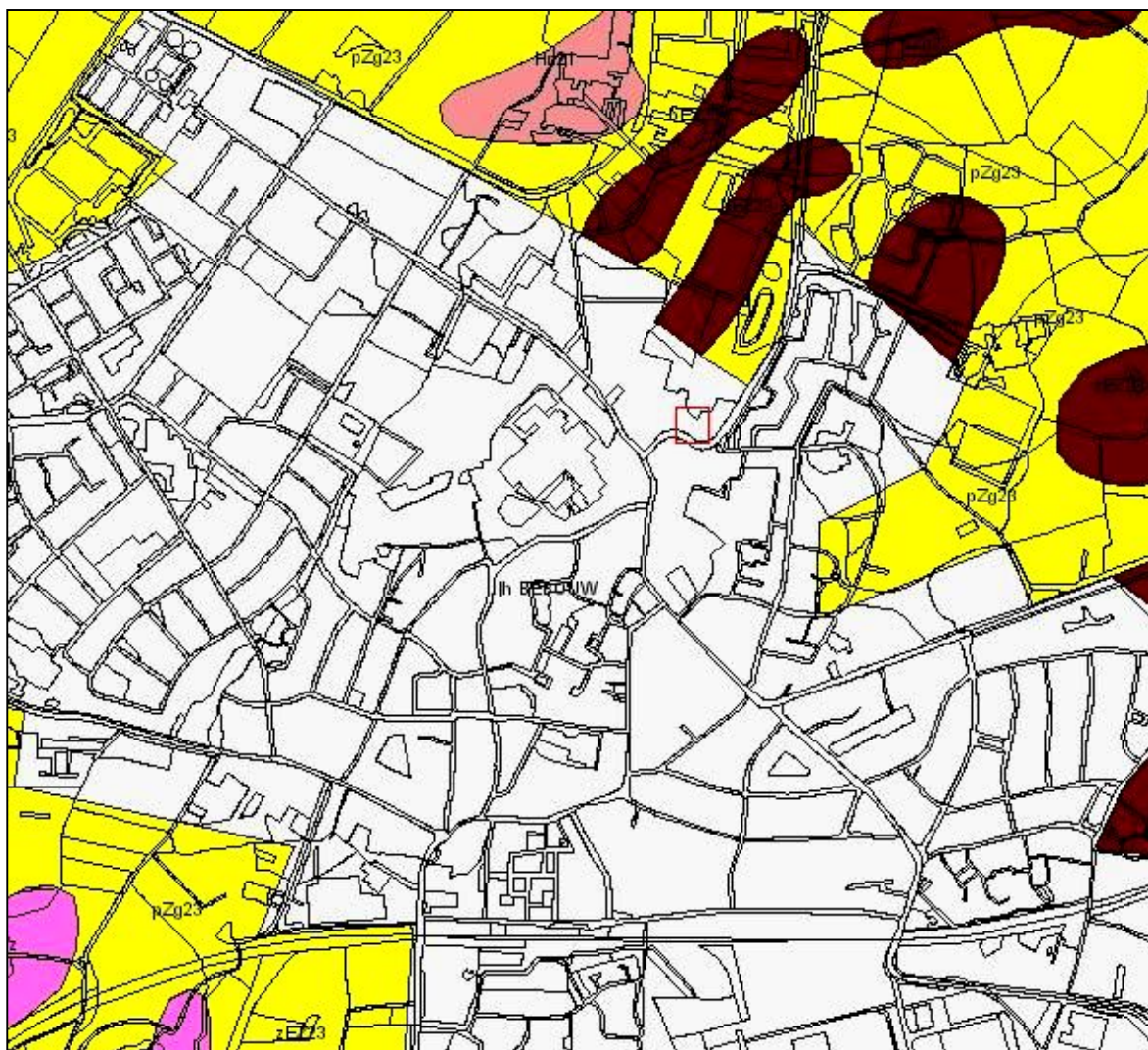
Waarschijnlijk is de bodem op de onderzoekslocatie een beekbedgrond in lemig fijn zand. Kenmerkend voor dit bodemtype is de aanwezigheid van een 15 tot 25 cm dikke, humushoudende bovengrond, die donkergrijs tot zwart van kleur is. De bodem is roestig vanaf het maaiveld tot op aan het niveau dat altijd onder de

⁶ Berendsen 1996.

⁷ Stichting voor Bodemkartering 1979.

Project : Inventariserend archeologisch veldonderzoek d.m.v. boringen , Molenstraat 71 te
Goor
Kenmerk : HLE/UIT/SAZ/175235

grondwaterstand ligt, de reductiezone. De grondwatertrap is III. De gemiddeld hoogste grondwaterstand is minder dan 40 cm-mv, de gemiddeld laagste grondwaterstand is 80 tot 120 cm-mv. Geomorfologisch gezien ligt het terrein op een vlakte van verspoeld dekzand en aan de rand van een dekzandkopje.⁸ Op het dekzandkopje ligt een hoge bruine enkeerdgrond.

Afbeelding 3: bodemkaart van de omgeving van de onderzoekslocatie.⁹

Code	Omschrijving
pZg23	Beekeerdgronden in lemig fijn zand
bEZ23	Hoge bruine enkeerdgronden in lemig fijn zand
Hn21	Veldpodzolgronden in leemarm en zwak lemig fijn zand

Tabel 1: verklaring van de codes op de bodemkaart.

⁸ Kleinsman en ten Cate 1978.

⁹ Bron: ARCHIS II.

3 Bewoningsgeschiedenis van de onderzoekslocatie

3.1 Inleiding

De locatie is gelegen ten noorden van de historische kern van Goor (Archis monumentnummer 13972, CMA nummer 34B-A42). Goor is ontstaan in de Middeleeuwen langs een belangrijke verbindingsweg tussen Duitsland en Deventer.¹⁰ Het is onduidelijk welk deel van Goor het eerst aanwezig was; het kasteel (de Borg) of de boerderijen (Hof van Goor). Wel is duidelijk dat de Borg en de Hof tegenover elkaar lagen en één geheel vormden, Het Schild. In het jaar 1263 na Chr. kreeg Goor stadsrechten. Het tweede centrum van de stad lag bij de oude parochiekerk en de markt.¹¹

3.2 Archismeldingen rondom de onderzoekslocatie

Voor zover bekend is er, voorafgaand op dit onderzoek, op de onderzoekslocatie nog niet eerder een archeologisch prospectief bodemonderzoek uitgevoerd. Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) geldt voor het terrein een nog onbekende archeologische verwachting, aangezien het gelegen is in de ongekarteerde bebouwde kom van Goor. Volgens gegevens op de Cultuurhistorische @tlas van provincie Overijssel heeft de locatie een deels hoge en deels lage archeologische verwachting voor alle archeologische perioden.¹²

De locatie is gelegen in de buurt van het borggoed van het Huis Goor, een kasteel uit de Late Middeleeuwen (Archis waarnemingsnummer 4827). Ten oosten van de onderzoekslocatie bevindt zich de havezate Huis Heeckeren (Archis monumentnummer 13765, CMA-nummer 34B-017), een terrein van hoge archeologische waarde met de resten van voorgangers van het huidige Huis Heeckeren. Het huis wordt voor het eerst vermeld in 1400, maar het huis bestond toen al enige tijd. Het is bekend dat het huis in 1583 grotendeels afgebrand is, in 1596 werd het weer herbouwd. Na verbouwingen in de 17^e eeuw telde het huis in 1675 elf (!) vuursteden en behoorde het daarmee tot de grotere huizen in Twente.¹³ Het huis is daarna nog vele malen verbouwd. Het huidige huis bevat vermoedelijk nog keldermuren uit de Middeleeuwen.

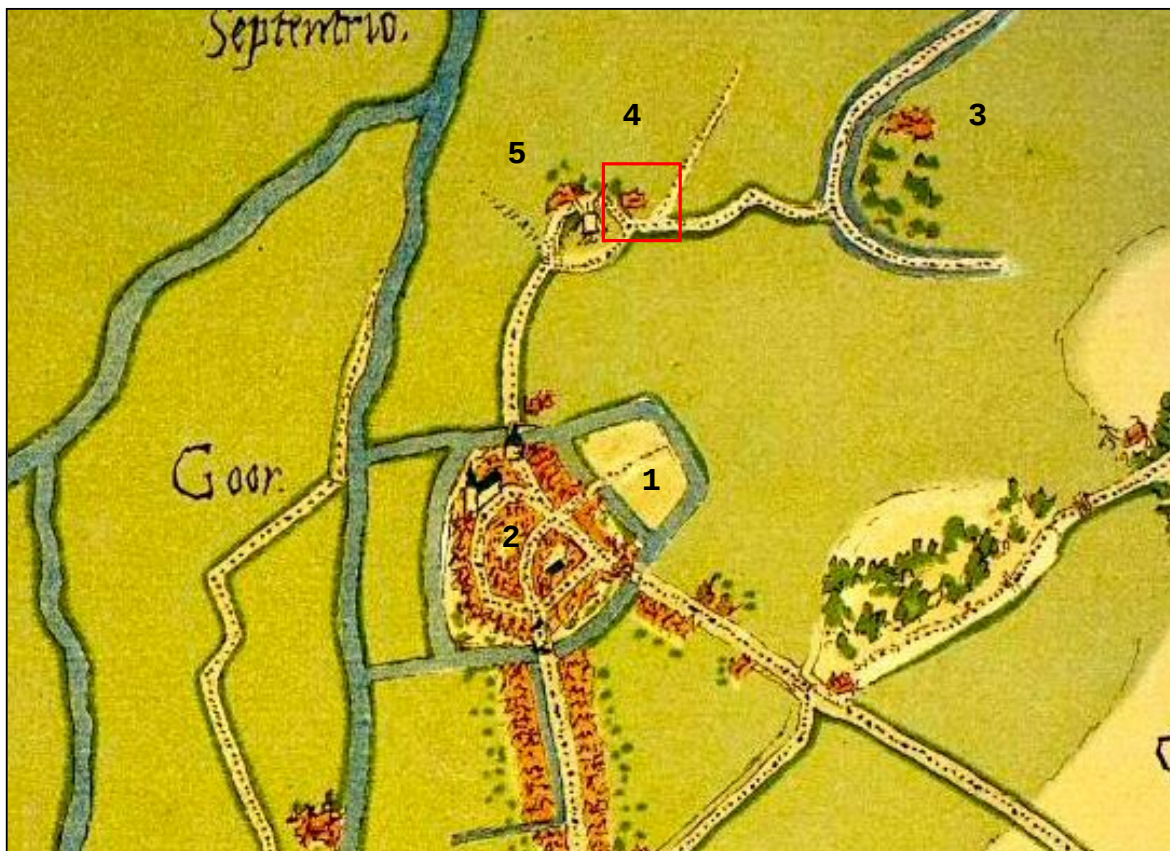
¹⁰ Nieuwenhuis 2005.

¹¹ Steegh 1976, 46.

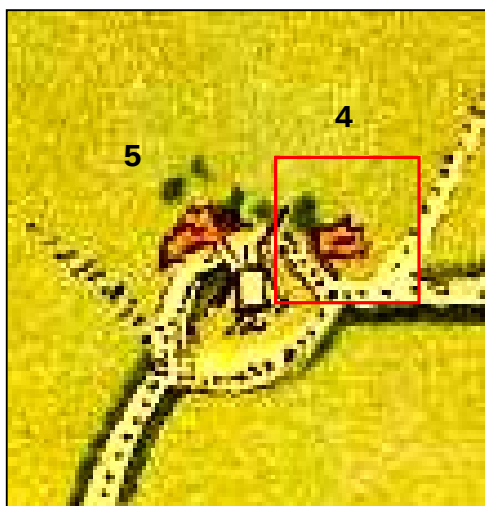
¹² Nieuwenhuis 2005.

¹³ Gevers *et al.* 1995, 307-319.

3.3 De onderzoekslocatie op historisch kaartmateriaal

Afbeelding 4: de onderzoekslocatie door Jacob van Deventer in circa 1525-1570.¹⁴ Zuidelijk van de in 1260 aangelegde nederzetting bevindt zich (net buiten het kaartbeeld) een later aangelegde nederzetting uit vermoedelijk de 14^e eeuw.¹⁵

1	Locatie verwoest kasteel
2	Omstreek 1260 aangelegde nederzetting
3	Locatie havezate Huis Heeckeren
4	Onderzoekslocatie nabij de Heeckersche molen
5	Borggoed Huis Goor

Afbeelding 5: detail van bovenstaande kaart. De onderzoekslocatie is bebouwd.

¹⁴ Bron: Overijssel in kaart

¹⁵ Rutte 2002, 109.

Project : Inventariserend archeologisch veldonderzoek d.m.v. boringen , Molenstraat 71 te Goor
Kenmerk : HLE/UIT/SAZ/175235

Afbeelding 6: Goor omstreeks 1770.¹⁶ De onderzoekslocatie is bebouwd.

Afbeelding 7: kadastrale kaart van de locatie uit circa 1825.¹⁷ Inzet rechts; projectie van de onderzoekslocatie.

¹⁶ Versfelt 2003, 65.

Project : Inventariserend archeologisch veldonderzoek d.m.v. boringen , Molenstraat 71 te Goor
Kenmerk : HLE/UIT/SAZ/175235

Afbeelding 8: de onderzoekslocatie circa 1830-1855. De nabij de onderzoekslocatie op een heuvel gelegen Heeckersche molen werd in 1930 gesloopt.¹⁸ De onderzoekslocatie is bebouwd.

3.4 Conclusie

Voor zover bekend is op de onderzoekslocatie nog niet eerder een archeologisch prospectief bodemonderzoek uitgevoerd. Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden geldt voor het terrein een nog onbekende archeologische verwachting. Volgens de gegevens op de Cultuurhistorische @tlas van provincie Overijssel heeft de locatie echter een deels hoge en deels lage archeologische verwachting voor alle archeologische perioden. De locatie is gelegen direct ten westen van het borggoed van het Huis Goor, een kasteel uit de Late Middeleeuwen (Archis waarnemingsnummer 4827). Ten oosten van het plangebied bevindt zich de havezate Huis Heeckeren, een havezate uit de 14e eeuw (Archis monumentnummer 13765). Bestudering van het historisch kaartmateriaal laat het volgende beeld zien; de locatie is basis van de kaart van Van Deventer, uit circa 1525, bebouwd is en gelegen nabij de Heeckersche molen. De locatie bevindt zich noordelijk van de in 1260 aangelegde nederzetting Goor. Kaartmateriaal uit circa 1770, 1825 en 1830 laat eveneens een bebouwde locatie zien. De locatie heeft een hoge archeologische verwachting voor alle archeologische perioden, met name de Middeleeuwen.

¹⁷ Bron: De Woonomgeving.nl

¹⁸ Bron: www.molendatabase.org

4 Verwachtingsmodel en boorprogramma

4.1 Verwachtingsmodel

Uit geografisch oogpunt hangt de verwachting sterk af van de daadwerkelijk aanwezige bodem op het terrein. Als er sprake is van een beekeerdgrond in verspoeld dekzand, dan ligt de verwachting voor de periode Prehistorie aanzienlijk lager dan wanneer de onderzoekslocatie gelegen is op een dekzandkop, waar een hoge bruine enkeerdgrond op ligt. Afgaand op het historisch onderzoek kunnen er (resten van) fundamenteën van een middeleeuws huis verwacht worden en is de archeologische verwachting diensgevolge hoog. Volgens de IKAW geldt voor de onderzoekslocatie een nog onbekende archeologische verwachting. Wel is er op de IKAW in de directe omgeving van de onderzoekslocatie een archeologisch monument, de havezate Huis Heeckeren, een havezate uit de 14e eeuw (Archis monumentnummer 13765) aangegeven. Gezien het huidige gebruik van het terrein is de kans op recente verstoringen aanzienlijk.

4.2 Boorprogramma

Er zullen minimaal 6 karterende boringen worden gezet. Om de kans op het traceren van archeologische waarden te vergroten wordt, afhankelijk van het bodemgebruik, geboord volgens een verspringend driehoeksgrid. De exacte boorlocaties worden tijdens het veldwerk bepaald, mede aan de hand van visuele waarnemingen. Met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 12 cm, eventueel aangevuld met een guts of zuigerboor, worden handmatig boringen verricht tot 25 cm in de ongeroerde grond. Tijdens de uitvoering van de boringen wordt het opgeboorde bodemmateriaal zintuiglijk beoordeeld en geclassificeerd en er worden boorbeschrijvingen gemaakt volgens de NEN 5104. Karakteristieke boorkernen zullen worden gefotografeerd. Relevante bodemlagen zullen worden gezeefd over een zeef met een maaswijdte van max. 5 mm. Indien het grondgebruik dit toelaat zal op de locatie eveneens een oppervlaktekartering worden uitgevoerd. De relatieve hoogte van het terrein wordt vastgesteld met behulp van een waterpasinstrument. Eventueel aangetroffen vondstmateriaal wordt gedetermineerd en gerapporteerd. Indien tijdens het *karterend* booronderzoek sporen worden aangetroffen, worden enkele *waarderende* boringen rondom deze sporen uitgevoerd met een megaboor (diameter 15 - 20 cm) om het precieze karakter van deze sporen vast te stellen. Indien mogelijk wordt de grond van deze boringen gezeefd op een zeef met een maaswijdte van max. 4 mm.

5 Resultaten van het veldwerk

5.1 Oppervlaktekartering

Het terrein ligt braak en is gedeeltelijk verhard met klinkers. Hierdoor is de vondstzichtbaarheid minimaal. Er zijn geen oppervlaktevondsten gedaan. Afbeelding 9 geeft een beeld van de onderzoekslocatie.

Afbeelding 9: huidige situatie van de onderzoekslocatie.

5.2 Booronderzoek

In totaal zijn er 13 boringen gezet. Dit zijn er aanzienlijk meer dan er in het boorprogramma staan. De reden dat er meer boringen zijn gezet is het feit dat er 3 boringen op geringe diepte zijn vastgelopen. Verder zijn er relatief veel boringen gezet op de plek waar er op de luchtfoto in afbeelding 10 contouren van oude bebouwing te zien zijn. De boorlocaties zijn terug te vinden in appendix 1, de boorstaten zijn weergegeven in appendix 2. Tabel 2 geeft een overzicht van de hoogte- en dieptegegevens en eventuele bijzonderheden van de boringen. Van boring 9 was het niet mogelijk om de NAP hoogte te meten, omdat de de baak door de aanwezige struiken niet was af te lezen.

Boringnr.	Diepte (cm-mv)	Hoogte (m + NAP)	Bijzonderheden
1	45	11,59	Vastgelopen, geheel verstoord
2	30	11,73	Vastgelopen, geheel verstoord
3	60	11,29	Vastgelopen, geheel verstoord
4	220	11,18	Verstoord tot 110 cm-mv
5	190	11,40	Verstoord tot 150 cm-mv
6	120	10,80	Verstoord tot 30 cm-mv
7	150	11,50	Verstoord tot 110 cm-mv
8	250	11,44	Verstoord tot 160 cm-mv
9	150	-	Verstoord tot 90 cm-mv
10	180	11,42	Verstoord tot 110 cm-mv
11	200	11,24	Verstoord tot 160 cm-mv
12	150	11,32	Verstoord tot 100 cm-mv
13	130	11,35	Verstoord tot 130 cm-mv, vastgelopen op puin

Tabel 2: diepte, hoogte en bijzonderheden van de boringen.

In appendix 2 is terug te vinden dat de bovenste laag van boring 4 veel (sporen van) aardewerk bevat. Hoewel het aardewerk dat hier is gevonden niet in zijn originele context is aangetroffen, wordt hier toch vermeld wat voor aardewerk dit is. Het gaat om 3 fragmenten van roodbakkend aardewerk met loodglazuur uit de periode

Project : Inventariserend archeologisch veldonderzoek d.m.v. boringen , Molenstraat 71 te Goor
Kenmerk : HLE/UIT/SAZ/175235

15^e tot 18^e eeuw, 2 fragmenten Werra aardewerk uit de periode 1580 – 1630 en een fragment Faience aardewerk uit de 16^e of 17^e eeuw. Doordat het aardewerk verveerd en sterk fragmentarisch is wordt aangenomen dat de grond waarin het zich bevindt vergraven en / of opgebracht is. In dezelfde boring is rond de 2 meter onder het maaiveld een veenlaag aangetroffen. Dit veen behoort tot de beekafzettingen die worden gerekend tot het Laagpakket van Singraven welke onderdeel is van de Formatie van Boxtel. In boring 10 is een soortgelijke afwisseling van veen en zand aangetroffen, welke worden gerekend tot hetzelfde laagpakket. Deze afzettingen vormen een duidelijke indicatie wat betreft de maximale diepte van de (sub)recente verstoring. Beide boringen zijn verstoord tot op een diepte van 110 cm-mv. De aanwezigheid van de beekafzettingen betekent ook dat de onderzoekslocatie zich op een vlakte van verspoelde dekzanden bevindt en niet op een dekzandrug. Dit is een belangrijk gegeven wat betreft de archeologische verwachting op de onderzoekslocatie. Door (sub)recente graafwerkzaamheden is de bodem tot op aanzienlijke diepte, tot in de C-horizont, verstoord.

Afbeelding 10: luchtfoto van de onderzoekslocatie.

In afbeelding 10 staat de onderzoekslocatie op een luchtfoto weergegeven. De olietank, die in het noordelijk deel van de onderzoekslocatie op de luchtfoto te zien is, was op het moment dat het onderzoek werd uitgevoerd al verwijderd. Op deze foto is de vegetatie, die nu op de locatie staat nog niet aanwezig. Hierdoor is het landoppervlak goed zichtbaar. Binnen de rode ellips zijn duidelijke grondsporen in de vorm van een rechthoek aanwezig. Dit zijn de contouren van een gebouw dat hier heeft gestaan. Dit is een andere en waarschijnlijk jongere bebouwing dan de bebouwing die op de kadastrale kaart van ca. 1825 (afbeelding 7) is aangegeven. De oriëntatie van de grondsporen is duidelijk anders dan de oriëntatie van het pand op de kadastrale kaart. Aan de noordwestelijke kant van deze grondsporen heeft een recenter pand gestaan (Molenstraat 71), waardoor de contouren aan deze zijde zijn vervaagd. Uit de boringen die op deze plek zijn gezet (nr. 11, 12 en 13) is gebleken dat de bodem hier sterk puinhoudend is. Deze puinhoudende laag varieert in dikte van 100 tot 160 cm en begint direct aan het maaiveld. Of dit puin afkomstig is van de sloop van de oudere bebouwing of van de sloop van het meest recente pand aan de Molenstraat 71 valt uit het booronderzoek niet te concluderen. Wel is uit het booronderzoek duidelijk geworden dat de onderzoekslocatie al lange tijd bebouwd is geweest en dat de ondergrond in sterke mate is verstoord door (sub)recente verstoringen.

6 Conclusie

Uit historisch onderzoek is gebleken dat de onderzoekslocatie sinds midden 16^e eeuw bebouwd is geweest. Uit geografisch onderzoek is gebleken dat de onderzoekslocatie zich op een vlakte van verspoeld dekzand bevindt. Het dekzand is verspoeld door nabij gelegen beken, maar waarschijnlijk ook door water dat over het oppervlak van de stuwwal naar beneden stroomde. In ieder geval bevindt de onderzoekslocatie zich in een relatief laag gelegen deel van het landschap, waardoor het een ongunstige ligging heeft voor prehistorische bewoning. Rond de 2 m-mv is een veenlaag aangetroffen, welke is geïnterpreteerd als beekafzetting. De onderzoeksvragen zijn als volgt te beantwoorden:

- **Wat is de bodemopbouw en gaafheid van het bodemprofiel?**

De bodem is waarschijnlijk over de gehele oppervlakte van het terrein verstoord tot meer dan 1 m-mv. Hierdoor is er van het natuurlijke bodemprofiel, waarschijnlijk een beekeerdgrond, niets meer over.

- **In hoeverre is de bodem reeds aangetast door (sub)recente graafwerkzaamheden en/of bodemverontreiniging?**

De bovengenoemde verstoring is het gevolg van (sub)recente graafwerkzaamheden.

- **Zijn er archeologische vindplaatsen in het plangebied aanwezig?**

Er zijn op de luchtfoto grondsporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een gebouw dat ouder is dan het pand dat recentelijk gesloopt is aan de Molenstraat 71. Dit gebouw dateert waarschijnlijk uit de periode na 1825. De grondsporen zijn verstoord door de latere bebouwing. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen die zich in hun oorspronkelijke context bevinden.

- **Zo ja, wat is de omvang, aard en datering van aangetroffen archeologische vindplaatsen?**

De op de luchtfoto zichtbare grondsporen dateren uit de periode na 1825.

- **Zo ja, wat is de fysieke kwaliteit van de aangetroffen vindplaatsen?**

Slecht, de bodem is op vrijwel het gehele terrein verstoord tot op de C-horizont.

- **Zo ja, wat is de inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen vindplaatsen?**

De kwaliteit van de vindplaats is laag.

- **Op welke diepte liggen de aangetroffen archeologische resten?**

Er zijn geen archeologische resten aangetroffen. Wel zijn er archeologische indicatoren (aardewerkfragmenten) aangetroffen. Dit aardewerk bevond zich tussen de 30 en 60 cm-mv. Het aangetroffen bouwpuin bevindt zich in de toplaag die tot 160 cm dik is.

7 Selectieadvies

Op basis van het, door Synthegra Archeologie bv uitgevoerde, onderzoek zijn er naar onze mening vanuit archeologisch oogpunt geen bezwaren tegen het voornemen om op de onderzoekslocatie aan de Molenstraat te Goor bodemversturende activiteiten uit te voeren. Er zijn te weinig aanwijzingen gevonden die een eventueel archeologisch vervolgonderzoek zouden kunnen rechtvaardigen. Daarnaast is het grootste deel van de locatie tot op grote diepte (meer dan een meter) verstoord. Mochten er tijdens de geplande werkzaamheden toch aanwijzingen worden aangetroffen die duiden op (pre-) historische bewoningsactiviteiten dan geldt conform de Monumentenwet uit 1988 een meldingsplicht bij het bevoegd gezag, de Provinciaal Archeoloog van Overijssel.

8 Selectiebesluit

Na controle van dit rapport is door de Provinciaal Archeoloog van Overijssel, drs. S. Wentink besloten om over te gaan tot een vervolgonderzoek. Dit besluit is genomen op basis van de volgende argumenten:

- Van het aangetroffen aardewerk wordt niet bewezen geacht dat het afkomstig is uit opgebrachte grond. Het is niet aangetoond dat het niet afkomstig is van bebouwing en / of bewoning die op de onderzoekslocatie heeft plaatsgevonden.
- Wat betreft de puinhoudende laag wordt niet bewezen geacht dat het subrecent is. Het is evengoed mogelijk dat het afkomstig is van oudere bebouwing.
- Uit het booronderzoek is niet duidelijk geworden waarop de drie vastgelopen boringen zijn gestuit. Het is goed mogelijk dat ze zijn gestuit op oude funderingen of muurresten.

Op basis van deze argumenten heeft de Provinciaal Archeoloog van de provincie Overijssel besloten tot een vervolgonderzoek. Dit onderzoek behelst het aanleggen van een proefsleuf op de plek waar de bouwputten komen. Mocht er hieruit blijken dat er archeologische resten op het terrein aanwezig zijn, dan kan er direct overgegaan worden tot een opgraving.

Project : Inventariserend archeologisch veldonderzoek d.m.v. boringen , Molenstraat 71 te Goor
Kenmerk : HLE/UIT/SAZ/175235

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 1996: *De vorming van het land*, van Gorcum, Assen.

Gevers, A.J. en A.J. Mensema., 1995: *De Havezaten in Twente en hun bewoners*, Zwolle.

Het Oversticht., 2000: *Cultuurhistorische @tlas Overijssel, gemeente Hof van Twente*, Zwolle.

Kleinsman en ten Cate, 1978: *Geomorfologische kaart van Nederland, blad 34*, Wageningen.

Mulder de, E.F.J., M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Houten.

Nieuwenhuis, M., 30 sept 2005: *Programma van Eisen*, Inventariseren Veldonderzoek IVO (booronderzoek), Molenstraat 69 Enterseweg 1 te Goor, Hof van Twente, Het Oversticht.

Rutte, R., 2002: *Stedenpolitiek en stadsplanning in de Lage Landen (12de – 13de eeuw)*, Zutphen.

Steegh, A., 1976: *Kleine monumenten atlas van Nederland*. 666 nederzettingen in beeld, Zutphen.

Stichting voor Bodemkartering, 1979: *Bodemkaart van Nederland, blad 34 oost*, Wageningen.

Versfelt, H.J., 2003: *De Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland 1773-1794*, Groningen.

Project : Inventariserend archeologisch veldonderzoek d.m.v. boringen , Molenstraat 71 te
Goor
Kenmerk : HLE/UIT/SAZ/175235

Administratieve gegevens

Toponiem	: Molenstraat 71
Plaats	: Goor
Gemeente	: Hof van Twente
Provincie	: Overijssel
Projectnummer	: 175235
Bevoegd gezag	: Provinciaal Archeoloog van Overijssel
Opdrachtgever	: Innové Vastgoedontwikkeling
Uitvoerende instantie	: Synthegra Archeologie
Datum uitvoering	: 21 oktober 2005
CIS-code	: 14346
Datum onderzoeksmelding	: 19 oktober 2005
Kaartblad	: 34B
Periode	: Prehistorie tot Moderne tijd
Oppervlakte	: ca. 1.200 m ²
Peilmerknnummer	: 034B0200
Perceelnummer	: Gemeente Goor, sectie C, perceelnummer 5043
Grondgebruik	: braakliggend terrein
Geomorfologie	: vlakte van verspoeld dekzand
Bodem	: beekeerdgrond in lemig fijn zand
Beheer en plaats documentatie	: Koninklijke Bibliotheek, Bibliotheek ROB, Archief Synthegra Zelhem

De onderzoekslocatie wordt omsloten door de volgende 4 coördinaten:

linksboven:	X: 237090, Y: 473122
rechtsboven:	X: 237113, Y: 473115
rechtsonder:	X: 237124, Y: 473063
linksonder:	X: 237070, Y: 473081

Bijlagen:

Bijlage 1: Detailkaart van de onderzoekslocatie met boorpunten

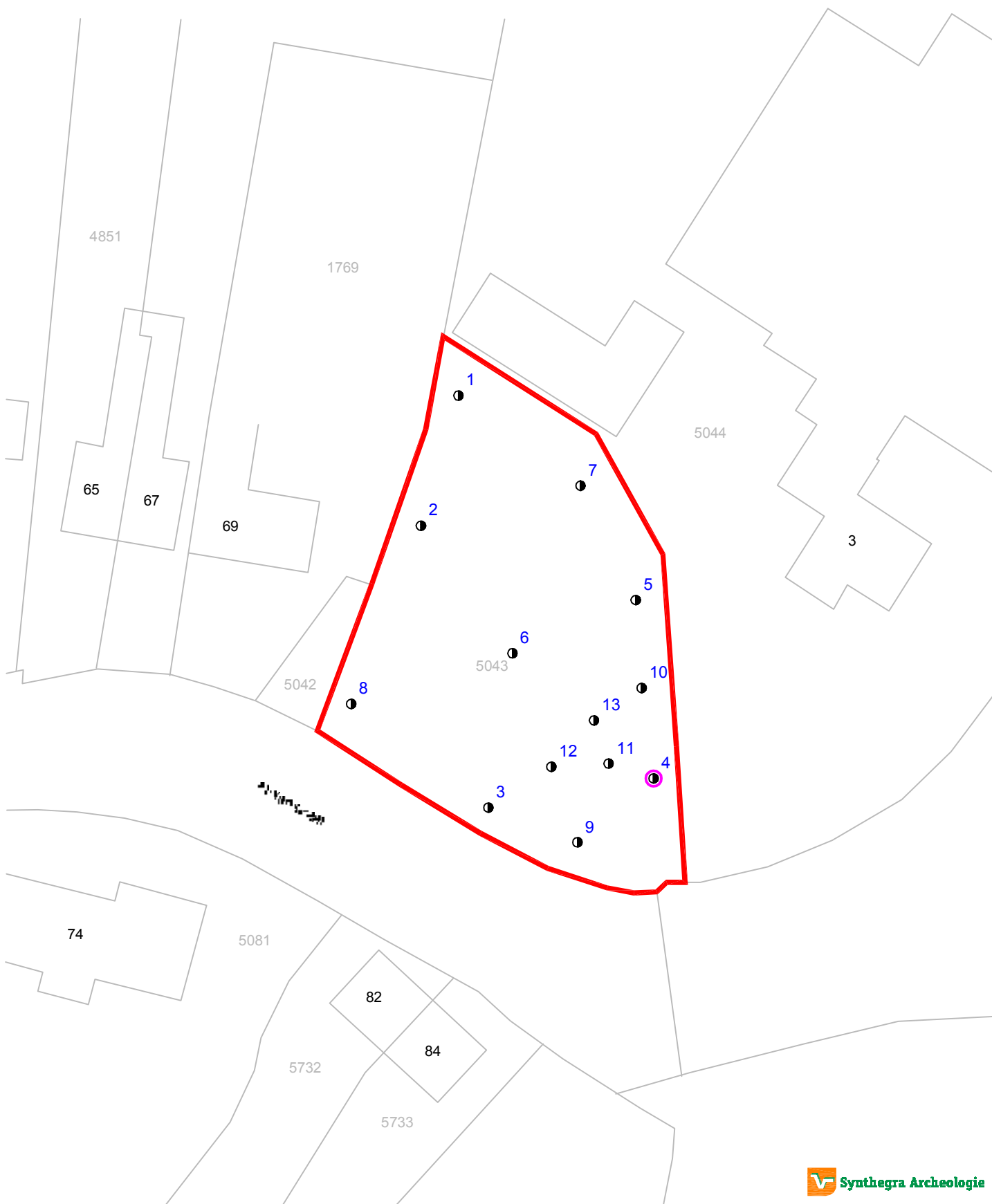
Detailkaart van de onderzoekslocatie met boorpunten

ter plaatse van de Molenweg 71 te Goor

schaal: 1 : 500

Legenda

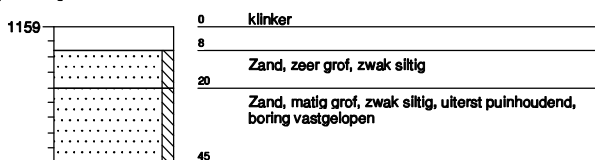
- boring met boornummer
- boring met archeologische indicator en boornummer
- onderzoekslocatie

Bijlage 2: Boorprofielen

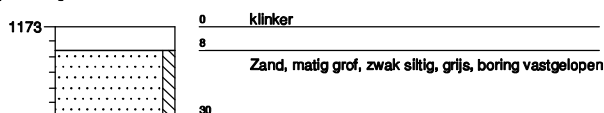
Boring: 1

Opmerking:

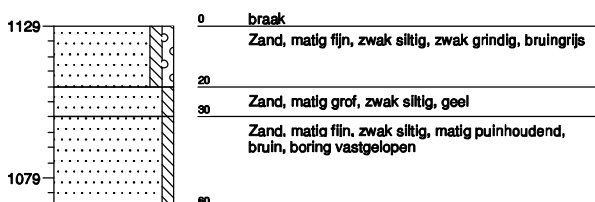
Boring: 2

Opmerking:

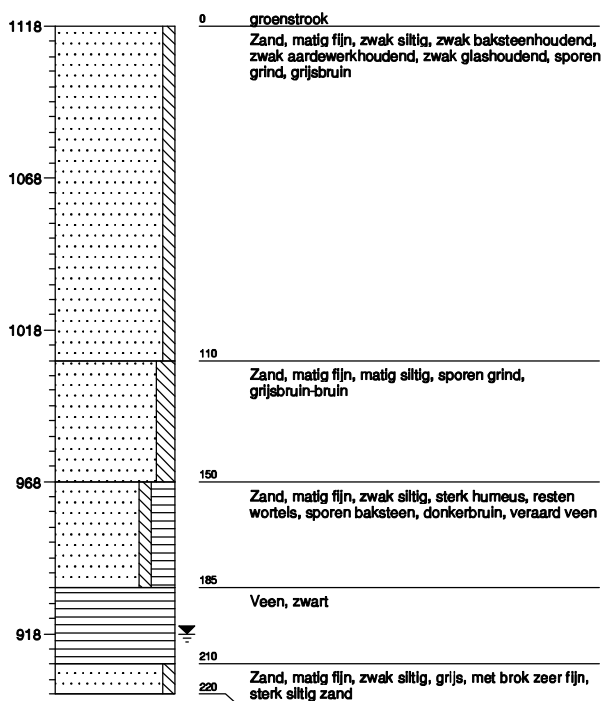
Boring: 3

Opmerking:

Boring: 4

Opmerking:

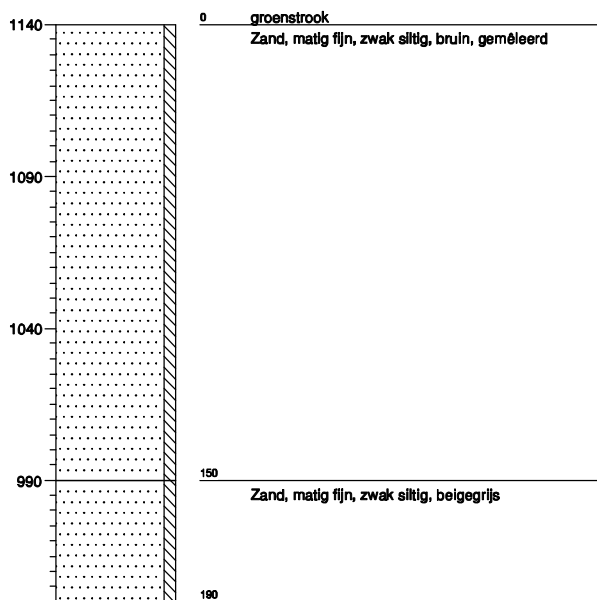

Projectnaam: Molenstraat 71 te Goor

Projectcode: 175235

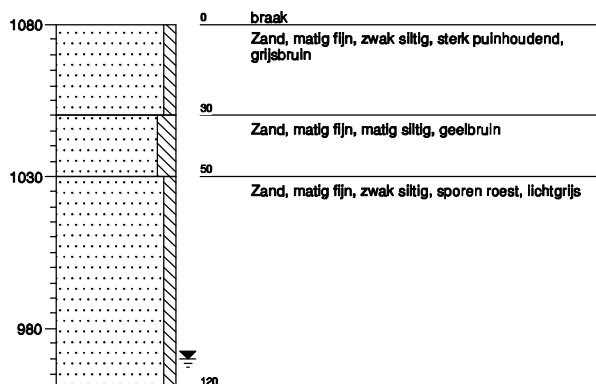
Boring: 5

Opmerking:

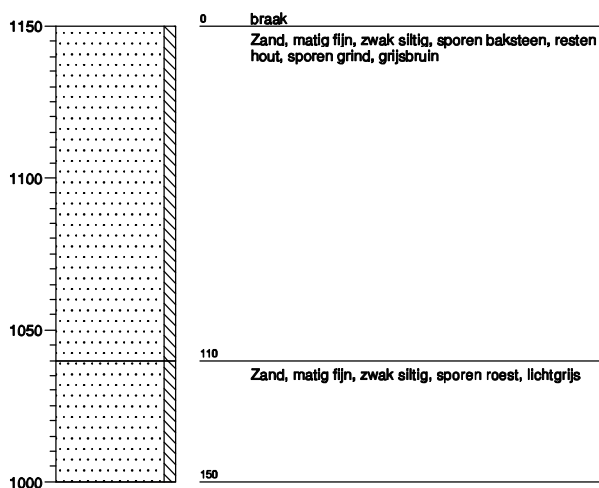
Boring: 6

Opmerking:

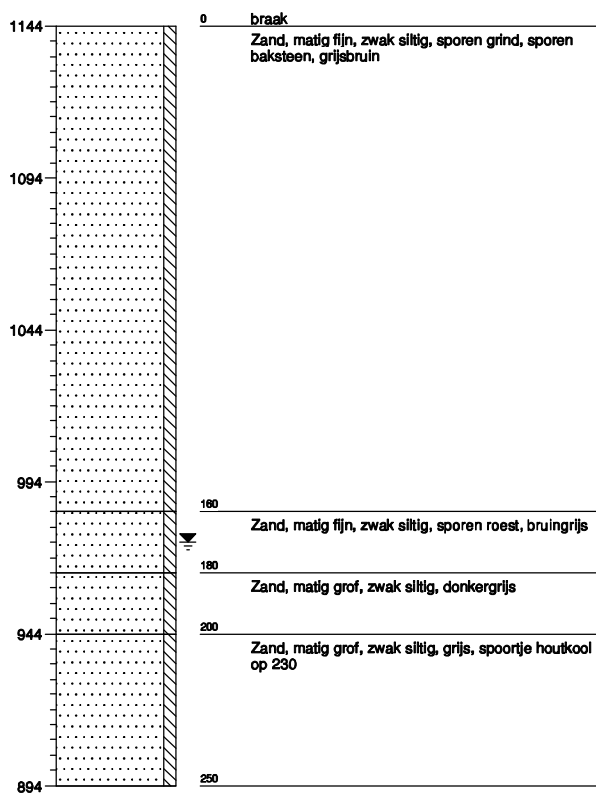
Boring: 7

Opmerking:

Boring: 8

Opmerking:

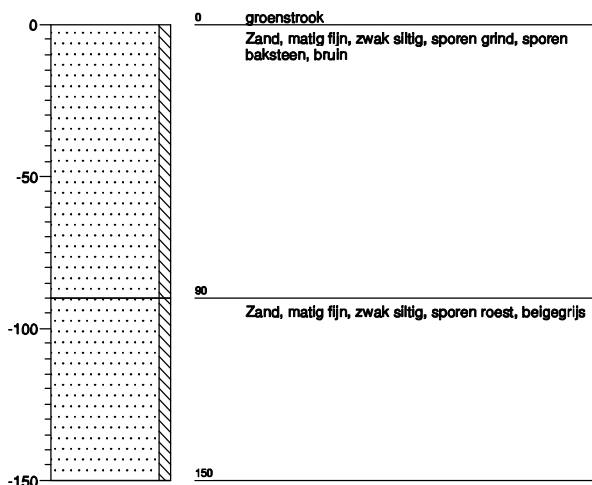

Projectnaam: Molenstraat 71 te Goor

Projectcode: 175235

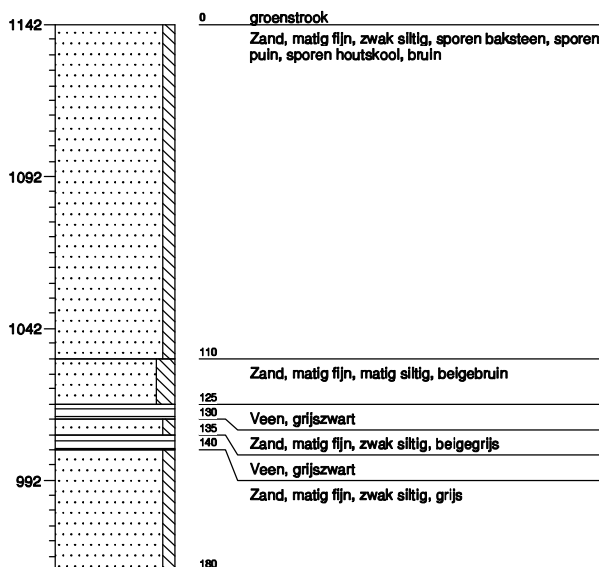
Boring: 9

Opmerking:

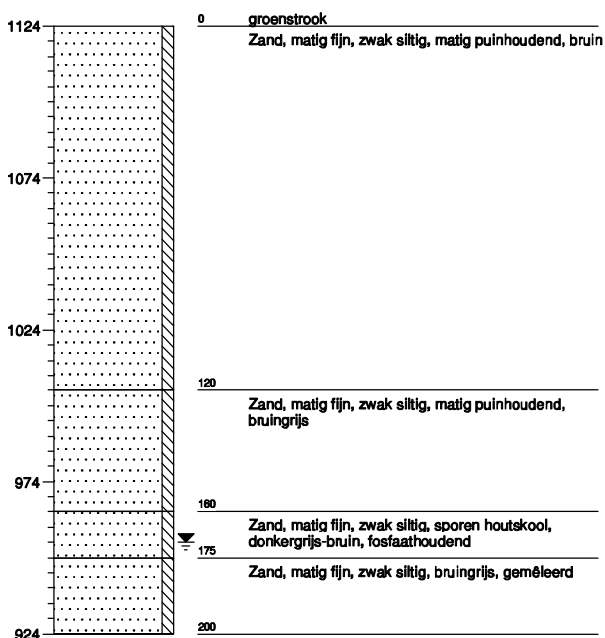
Boring: 10

Opmerking:

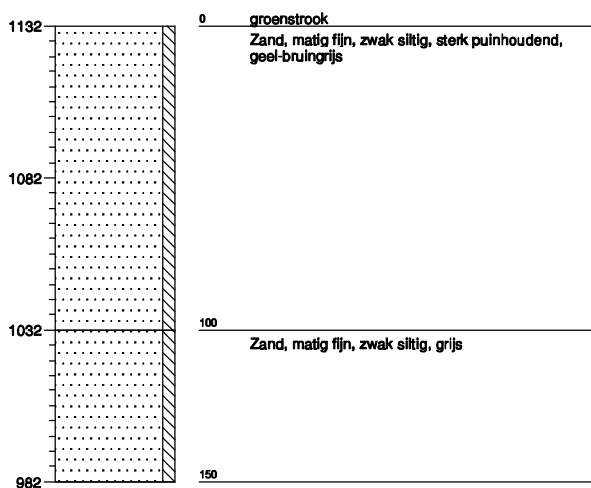
Boring: 11

Opmerking:

Boring: 12

Opmerking:

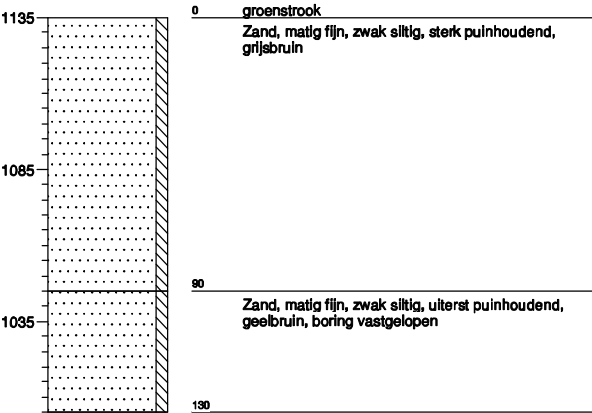

Projectnaam: Molenstraat 71 te Goor

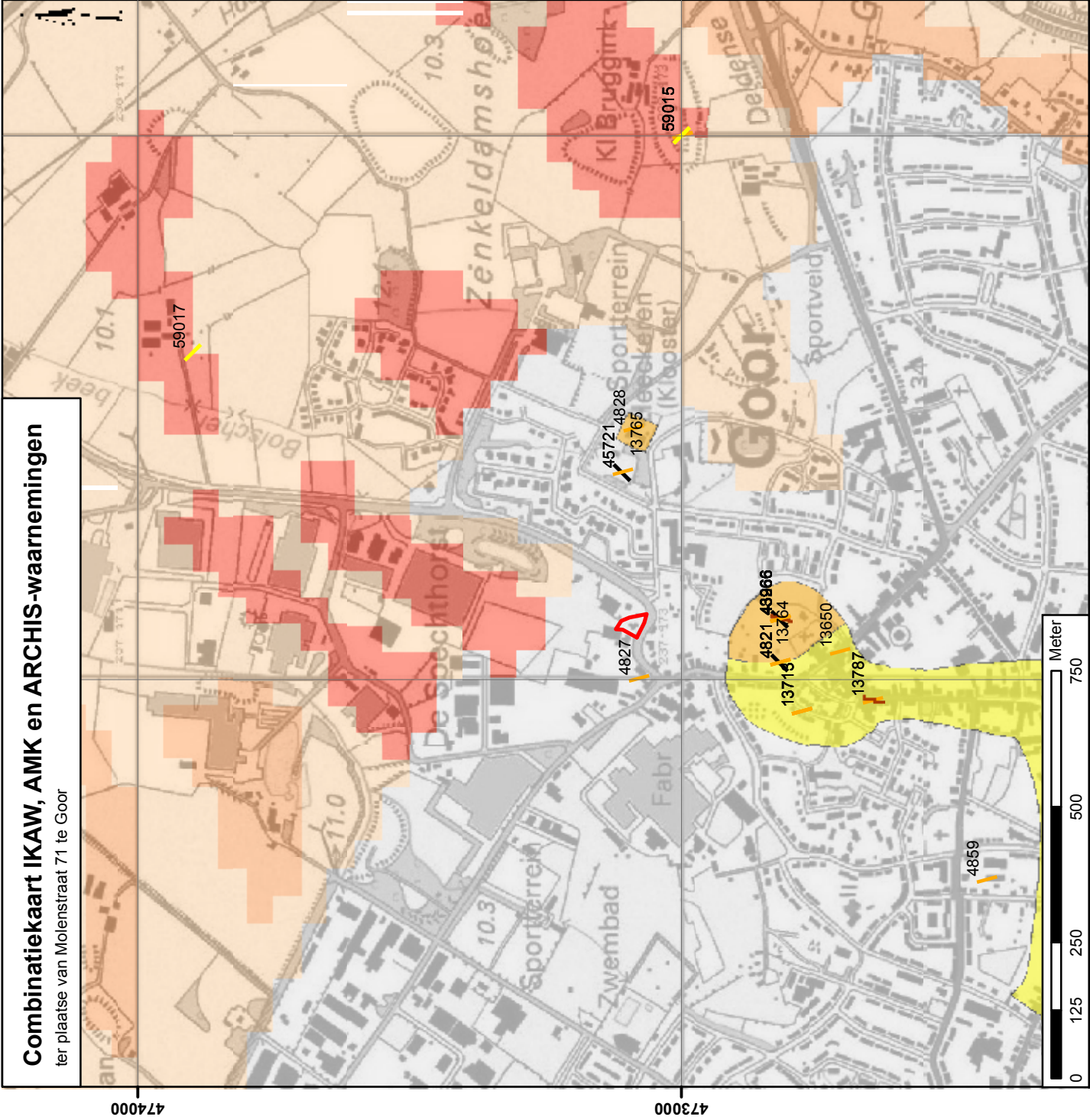
Projectcode: 175235

Boring: 13

Opmerking:

Bijlage 3: Combinatiekaart IKAW, AMK en ARCHIS-waarnemingen

Bijlage 4: Geologische perioden en lijst met gebruikte afkortingen

	PALEO	vroeg: 800 – 500 vC	IJZV
I C14	PALEOV	midden: 500 – 250 vC	IJZM
I C14	PALEOM	laat: 250 – 12 vC	IJZL
I C14	PALEOL	Romeinse tijd: 12 vC – 450 nC	ROM
I C14	PALEOLA	vroeg: 12 vC – 70 nC	ROMV
I C14	PALEOLB	vroeg A: 12 vC – 25 nC	ROMVA
	MESO	vroeg B: 25 – 70 nC	ROMVB
I C14	MESOV	midden: 70 – 270 nC	ROMM
I C14	MESOM	midden A: 70 – 150 nC	ROMMA
I C14	MESOL	midden B: 150 – 270 nC	ROMMB
	NEO	laat: 270 – 450 nC	ROML
I C14	NEOV	laat A: 270 – 350 nC	ROMLA
I C14	NEOVA	laat B: 350 – 450 nC	ROMLB
I C14	NEOV B	Middeleeuwen: 450 – 1500 nC	XME
I C14	NEOM	vroeg: 450 – 1050 nC	VME
I C14	NEOMA	vroeg A: 450 – 525 nC	VMEA
I C14	NEOMB	vroeg B: 525 – 725 nC	VMEB
I C14	NEOL	vroeg C: 725 – 900 nC	VMEC
I C14	NEOLA	vroeg D: 900 – 1050 nC	VMED
I C14	NEOLB	laat: 1050 – 1500 nC	LME
I C14	BRONS	laat A: 1050 – 1250 nC	LMEA
I C14	BRONSV	laat B: 1250 – 1500 nC	LMEB
I C14	BRONSM	Nieuwe tijd: 1500 – heden	
I C14	BRON SMA	A: 1500 – 1650 nC	NTA
I C14	BRON SMB	B: 1650 – 1850 nC	NTB
I C14	BRON SL	C: 1850 - heden	NTC
	IJZ	Onbekend	XXX

		Steensoorten	
	MBR	Barnsteen	SBA
	MAU	Bergkristal	SBE
	MFE	Diabaas / gabbro / doleriet / dioriet	SDI
	MCU	Git	SGI
	PB	Graniet / gneis	SGR
	MME	Jadeiet / nefriet	SJA
	MXX	Kalk (steen)	SKA
	MSN	Leisteen	SLE
	MAG	Marmer	SMA
		Oker	SOK
	ODB	Steen	SXX
	OMB	Tefriet / basaltlava	STE
	OBX	Tufsteen	STU
	ODG	Vuursteen	SVU
	ODH	Zandsteen / kwartsiet	SZA
	OPH		

De overname van een document is ontstaan door een jarenlang gebruik te vinden bij een enkeerdgrond.

Gyftia: Afgestorven organisch materiaal dat bezinkt en bijdraagt tot de veenvorming.

Inhumatiegraf: Grafkuil voor lijkbegrafing (al dan niet in een sarcofaag van hout, lood of steen).

werkelijke jaren	14C y BP	Litho-stratigrafie	Chronostratigrafie	Vegetatie	Archeologische periodes
- 1500 n Chr. - 1000	■1000	Duinkerke III	Subatlanticum	loofbos	Late Middeleeuw
- 500		Duinkerke II			Karolingische tijd
		Formatie van Nieuwkoop			Merovingische tijd Volksverhuizing Laat-Romeinse Midden-Romein Vroeg-Romeins
- 0	■2000				Late IJzertijd
- 500		Duinkerke I	Subboreaal	loofbos	Midden IJzertijd
- 1000					Vroeg IJzertijd
- 1500	■3000	Duinkerke 0			Late Bronstijd
- 2000					Midden Bronstijd
- 2500	■4000	Calais IV	Atlanticum		Vroeg Bronstijd
- 3000					Laat-Neolithicum
- 3500	■5000	Calais III			Midden-Neolith
- 4000		Calais II			Vroeg-Neolith
- 4500			Mesolithicum		
- 5000	■6000	Calais I			
- 6000					
- 7000	■8000				
- 8000			Boreaal	den	Mesolithicum
- 9000	■10000		Preboreaal	berk	
- 10000			Late Dryas (koud)	toendra	
			Allerød (warm)	den, berk	
- 11000	■12000		Vroeg Dryas (koel)	toendra	Laat-Paleolithic
- 12000			Bølling (warm)	berk	
- 25000		Oud dekzand, IJss	Pleniglaciaal	geen: poolwoestijn	